

ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА БІЗНЕС-ПЛАНУ

Акулюшина М.О., к.е.н.
Костенко А.С.
Козубовська О.А.

Одеський національний політехнічний університет

У сучасній динамічній економічній ситуації планування потрібне будь-якій організації, щоб забезпечувати максимальну ефективність рішень, які приймаються. Оптимальним варіантом досягнення таких рішень є нова прогресивна форма плану – бізнес-план.

Жодне підприємство не зможе працювати прибутково в умовах ринкової економіки без ретельно підготовленого бізнес-плану, який дає детальні пояснення, як відбуватиметься управління бізнесом, з тим щоб забезпечити його прибутковість, а також зворотність інвестицій.

Щоб знайти інвестора проекту, потрібно подати свою ідею і надати кваліфікований план ведення бізнесу, тобто бізнес-план. Саме бізнес-план, як документ задуму подальшого розвитку підприємства, повинен переконати інвесторів, що вкладення коштів в підприємство стане для них ефективним і тому заслуговує на підтримку; а кредиторів в тому, що погашення основної суми боргу і виплата процентів по ньому відбуватиметься в зазначений термін. Для того, щоб перевірити бізнес-план потрібна його експертиза.

Питаннями дослідження бізнес-планів присвячено дуже багато робіт зарубіжних та вітчизняних учених-економістів: О.Г. Дерев'янку, В.І. Захарченко, Кобиляцкий Л.С., С.Ф. Покропивний, С.М. Соболю, Г.О. Швиданенко, та ін.

Водночас, багато аспектів проблеми складання бізнес-планів в сучасних умовах економіки потребують більш повного та предметного дослідження.

Метою дослідження є опис теоретичних аспектів та методик проведення експертиз бізнес-планів. Також наведено поради щодо написання бізнес-планів.

Бізнес-план – являє собою інвестиційний проект, проект вкладення коштів у будь-який комерційний захід. Бізнес-план описує процес функціонування фірми, показує, яким чином її керівники збираються досягти свої цілі і завдання та розраховує очікувані фінансові результати діяльності. Добре розроблений бізнес-план допомагає фірмі рости, завойовувати нові позиції на ринку, де вона функціонує, складати перспективні плани свого розвитку.

У загальному розумінні експертиза – це дослідження фахівцем будь-яких питань, розв'язання яких потребує спеціальних знань, а оцінка – встановлення уявлення про значення, сутність, рівень (цінність) будь-якого явища [1, с.5].

Під час експертизи бізнес-плану виконуються такі завдання:

- оцінка міри відповідності бізнес-плану національним умовам здійснення підприємницької діяльності (формулюється з орієнтацією на вимоги чинної нормативно-правової бази, державної політики у сфері підприємництва та сучасного стану суспільства);
- оцінка повноти та релевантності наданої інформації;
- розробка рекомендацій щодо залучення необхідної додаткової інформації, методів її збирання, а також напрямів коригування документа з метою усунення помилок.

До базових критеріїв експертної оцінки належать: наявність, повнота, достовірність і якість поданої інформації.

Основними недоліками, які можуть бути виявлені експертизою бізнес-плану, є:

- брак, неструктурованість або неналежна структурованість інформації;
- брак або низька інформативність графіків та діаграм;
- некоректна методика розробки відповідних розділів та помилки в розрахунках;
- неузгодженість окремих розділів;
- недостатнє технічне обґрунтування підприємницького проекту.

Отже, метою експертизи бізнес-проекту є виявлення помилок і його «слабких місць» [2,3] Вчені запропонували п'ять експертних моделей:

- якісну, що передбачає написання рецензії з якісними висновками за розділами і в цілому на основі аналізу шести груп факторів: проблеми, виробництво, фінанси, ринок, менеджмент, організація;

- спрощену кількісну за групами факторів (зважену), коли групи факторів експертно зважуються, і за розробленою шкалою відповідних оцінок формується загальна оцінка бізнес-плану;
- бінарну за факторами, коли за шістьма названими групами факторів дається проста оцінка «так-ні» (0-1);
- трифакторну, коли за шістьма групами чи за 50-60 факторами встановлюється тривірнева оцінка «так – формально наявне – ні».
- велику багаторівневу [4].

Існують і інші методики. Відповідно до найпоширенішої з них для кожного окремо взятого розділу бізнес-плану вибирають визначену кількість загальних, найбільш значущих для нього критеріїв-еталонів, які потім «накладаються» на певний розділ реального бізнес-плану, що тестують на відповідність еталону [3].

Бізнес-план, як і будь-який інший документ, підлягає певним вимогам щодо стилю написання:

- бізнес-план має бути стислим, простим, але адекватно розкривати сутність підприємницького проекту.
- бізнес-план має бути функціональним, тобто містити лише корисну інформацію, яка цікавить або може цікавити читача.
- бізнес-план має ґрунтуватися на реалістичних припущеннях.
- бізнес-плану протипоказаний зайвий оптимізм.
- бізнес-план має бути легким для сприйняття, чітким та логічним; таким, щоб у ньому можна було швидко знайти потрібну інформацію.
- бізнес-план має забезпечувати охорону конфіденційної інформації про фірму та її діяльність [5].

Цінність бізнес – плану залежить від корисності інформації, яку він містить. Основними показниками якості інформації вважають:

- об'єктивність, що характеризується оцінкою повноти, точності та несуперечливості інформації;
- актуальність, що передбачає відповідність інформації її конкретним інформаційним потребам;
- своєчасність, що відображає здатність задовольняти інформаційні потреби у визначений термін;
- комунікативність, що унаочнює зрозумілість інформації для відповідного користувача;
- наочність, тобто очевидність.

Принципами складання бізнес-плану є :

а) якісне і змістовне оформлення (зовнішній вигляд, якісна обкладинка, чіткі малюнки, фотографії, розрахунки та ін.);

б) чітке орієнтування на адресата (кредитора або інвестора);

в) ретельна характеристика певного сегмента (ніші) ринку, потреб споживачів та їх переваг при купівлі товарів і послуг даного підприємства;

г) переконливість у реалізації ідеї, зокрема в ефективності роботи підприємства (отриманні прибутків) та своєчасному погашенні кредитів [3].

Експертами з розробки бізнес-планів,були складанні Топ-5 помилок при складанні бізнес-планів:

- Переоцінка можливостей компанії.
- Невірні оцінки можливостей (обсягів) ринку.
- Ігнорування політичних, макроекономічних і валютних ризиків.
- Відсутність чітких цілей бізнесу.
- Ігнорування юридичних ризиків.

Також виявлені помилки при реалізації бізнес плану:

- відсутність контролю над виконанням поставлених завдань;
- незнання бізнес-плану працівниками компанії;
- помилки у ціновій політиці;
- неправильне бюджетування, надмірна економія;
- відсутність регулярних переглядів бізнес-плану [5].

Бізнес-план дає змогу аналізувати, контролювати й оцінювати успішність діяльності в процесі реалізації підприємницького проекту, виявляти відхилення від плану та своєчасно

коригувати напрями розвитку бізнесу. Складання бізнес-плану – дуже трудомістка і відповідальна справа. Необхідність дотримання взаємозв'язку між розділами, які очевидні навіть при короткому ознайомленні з розділами ставлять перед підприємством проблему вибору тих, хто повинен складати цей документ. Тому перш ніж складати бізнес-план, треба звернути увагу на поради при складанні бізнес-плану та мати на увазі найбільш поширені помилки, щоб уникати їх допущення.

Література

- 1 Кобиляцкий Л.С. Управление проектами: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2002. – 252с.
- 2 Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, доп. /С. Ф. Покропивний, С. З. Акулюшина М.О. Динаміка інвестиційно-інноваційних процесів у нестабільному середовищі : [монографія] / В.І. Захарченко, М.О. Акулюшина. – Херсон : (Олді-плюс), 2013. – 212 с.
- 3 М. Соболев, Г. О. Швиданенко, О. Г. Дерев'яноко. – К.: КНЕУ, 2002. – 379 с.
- 4 Науково-методичні засади передпланової оцінки інноваційно-інвестиційних проектів : [колективна монографія] / С.В. Філіппова, В.І. Захарченко, М.О. Акулюшина, під ред. В.І. Захарченко. – Одеса : ОНПУ, (Атлант VOI COIU), 2015. – 104 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ SWOT-АНАЛІЗУ

Бровкова О.Г., к.е.н., доцент
Борисенко А.С.
Суденко С.А.

Одеський національний політехнічний університет

Актуальність проблеми: SWOT-аналіз набуває все більшого значення в сучасному суспільстві і, звичайно ж, у нашій країні. Він досить широко застосовується в різних сферах економіки і управління. Завдяки його універсальності його можна використовувати для різних об'єктів дослідження будь-якого рівня (продукт, підприємство, країна, регіон). Цей метод як інструмент управлінського обстеження (управлінського аналізу) можна використовувати для будь-якого підприємства чи регіону, щоб запобігти його попаданню в кризову ситуацію [1]. Актуальність теми дослідження підтверджується потребою підприємств у проведенні SWOT-аналізу, щоб максимізувати можливості і звести до мінімуму загрози і слабкості.

Класична методика проведення SWOT-аналізу досить повно викладена, наприклад, у роботах Н. Wehrich, К. Фляйшера і Б. Бенсуссана, С.В. Богомолової, М.І. Баканової, Г. Хубена, В.І. Біляєва.

Метою даної роботи є дослідження основних тенденцій методики SWOT-аналізу та її удосконалення.

Метод SWOT-аналізу бере початок в американській теорії менеджменту. За своєю суттю цей метод є модифікацією широко відомого методу порівняння. В даний час сфера їх застосування ширше рамок менеджменту підприємства – своєї первісної області застосування. Ці методи сьогодні широко використовуються не тільки в сфері менеджменту, а й – у сфері маркетингу, фінансових проектів, кадрових питаннях, а також визначення сильних і слабких місць територіальних об'єктів.

Складовими частинами поняття SWOT-аналіз є терміни:

S – Strength (сила, сильна сторона)

W – Weakness (слабкість, слабка сторона)

O – Opportunities (шанс, можливість)

T – Threats (загроза, небезпека).

Якість SWOT-аналізу дуже залежить від складу базових даних. Тому слід приділити особливу увагу збору, підготовці та узагальненню даних.

При використанні SWOT-аналізу слід розуміти, що він лише один зі способів систематизувати вже існуючі знання. Якщо цих знань недостатньо або вони невірні, то